Газет 2001-йисан
ноябрдилай акъатзава

эренлардин сес

РД-дин Докъузпара райондин общественно-политический газет.
Общественно-политическая газета Докузпаринского района РД.

№35 (1069) 31-август, арбе, 2022-йис. Газетдин са экз. къимет киоскрай - 15 манат

Мектебрин выпускникрив шад гьалара къизилдин медалар вахкана

Мектебар тафаватлувилелди ва ЕГЭ кьакьан баллар аваз акьалтIарай выпускникрихъ галаз "Докъузпара район" МР-дин Кьил Мегьамед Шамилован кабинетда гуьруьшмишвал кьиле фена. Мярекатдиз хъсанбурукай хъсанбур кIватI хьанвай: абурни 11 йисуз анжах лап хъсан къиметар аваз кIелнавайбур ва ЕГЭ вахгуналди кьакьан нетижаяр къалурайбур я. Медалистрив медалар вахкунин шад мярекат ачухналди, райондин Кьил Мегьамед Шамилова тебрик авуна: "Квез баркалла! За квез мубаракзава! Кве-лай кьакьан нетижаяр къазанмишиз алакьна, куьне рикI гзаф ва гьевеслу яз чирвилерихъ ялна. Чна квелди дамахзава! Райондин мектебра вад къизилдин медаль - им хъсан нетижа я. Гележегда медалистрин кьадарар артух ийизни чун алахъда. Чун квез гьам райондин, гьамни республикадин дережада аваз куьмекар гуз гьазур я. Къуй Куь вилик агалкьунрин, бахтуни гъунрин къацу рекьер ачух хьурай!".

Райондин Кьилин заместитель Салигь Гьажимурадова аялриз руьгьдин цицIивал хьун, кIелунра гьевес квадар тавун, агалкьунралди ккьилин учебный заведенияр акьалтIарун ва хъсан кар алакьдай пешекарар яз райондиз хтун алхишна. ГьикI лагьайтIа, чи райондиз хъсан пешекарар лазим я.

Тафаватлу хьайи выпускникриз, мектебар акьалтIарунихъ галаз алакъалу яз, райондин образованидин управленидин начальник Руслан Исмаиловани тебрик авуна.

Виридалайни кьакьан чирвилералди тафаватлу хьайи школьникриз "За особые успехи в учении" медалар, "Докъузпара район" МР-дин Администрациядин патай Чухсагъулдин чарар, тафаватлувилин аттестатар Мегьа-

мед Шамилова вахкана.

Къизилдин медалар къачунвай выпускникрин сиягьда авай: Шагьэмирова Залина, Сулейманова Амина - Х.Д. Заманован тIварунихъ галай МКОУ "Усугъчайдин СОШ"; Якьубханова Мадина ва Зейналова Фарида - М. Ахундован тIварунихъ галай Мискискарин СОШ-дин выпускницаяр; Аликъулиева Маина - М.Бекерован тIварунихъ галай Миграгъ-Къазмайрин СОШ-дин выпускница.

Вири выпускницайриз пулдин пишкешар авуна, абуруз цуькверин кIунчIар гана. Выпускникри, чпин нубатда, вири педагогриз, образованидин управленидин къуллугъчийриз, муниципалитетдин Кьилиз сагърай лагьана.

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

Нубатдин Оперштабдин заседанида иштиракна

29-августдиз РД-дин Правительстводин Председатель Абдулмуслим Абдулмуслимован регьбервилик кваз республикадин экономика мягькемвилелди вилик тухунин ва таъминарунин рекьяй Оперштабдин нубатдин заседание кьиле фена. Заседанидин карда ВКС-дин режимда аваз "Докъузпара район" МР-дин Кьил Мегьамед Шамиловани иштиракна. Мярекатдин кар алай месэлаяр агъадихъ галайбур тир: етим аялар яшайишдин кIвалералди таъминарун, цIийи кIелунин йисан вилик мектебрин гьазурлухвал, зулун тумар цунин гьазурлухвал, рекьерин майишат вилик тухун. "Етим аялар паталди кIвалер къачун кар алай ва датIана гуьзчивилик квай месэла я. ИкI ятIани, и важиблу месэла ерисузвилелди тамамарзава", - лагьана Премьер-министрди, - заседание ачухуналди. Дагъустандин Правительстводин Председателди цIийи кIелунин йисан вилик образованидин тешкилатар гьазур хьанвай гьаларикай къейдна ва вичин кьилин фикир эпидемиологидин аксина серенжемар кьабулуниз желбна. РД-дин Правительстводин Председателдин сад лагьай заместитель Руслан Алиева къецепатан делилрин аксивал фикирда кьуна, мягькемвилелди чи рагиондин экономика виликди тухун паталди кьабулзавай серенжемрикай суьгьбетна. Дагъустандин Минэкономразвитиди 2023-йисан эхирдалди налукар эцигунин къурулушда ставкаяр агъузарунин проект арадал гьанва. Абур хуьруьн майишатдин крупногабаритный пар чIугвадай автомобилриз талукьди я. Шейъ гьасилзавай хсуси сектордиз куьмек авун паталди федеральный дережада аваз серенжемрин комплекс арадал гъун давамарзава. ИкI, алава яз СБП ишлемишунай комиссияди гьвечIи бизнесдиз 800 миллион манат чара авунва. ЧIехи туькьвенриз, кафейриз, шейъ гьасилзавай компанийриз ва клиентризни винидихъ къейднавай рекьяй талукьвал ава. Регионди Минобрнаукадин министр Яхья Бучаева вичин рахунра къейдна, Дагъустанда 2022-йисуз яшайишдин кIвалералди 386 етим аял таъминарна жеда. Республикадин бюджетда и кардиз 773, 2 миллион манат къалурнавай. Къенин йикъалди 386 муниципальный контрактрикай 177 кутIунава. Ида кIвалер къачувун паталди 46 процент тешкилзава, - суьгьбетна ада. РД-дин хуьруьн майишатдин ва суьрсетдин министрдин заместитель Шарип Шарипова зулун тумар цунин кар РД-дин вице-премьер Нариман Абдулмуталибован гуьзчивилик квайди лагьана.

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

Мегьамед Шамилова важиблу месэлайрикай совещание тухвана

Докъузпара райондин администрациядин заседанийрин залда райондин Кьил Мегьамед Шамилован регьбервилик кваз совещание кьиле фена. Адан карда райондин Кьилин заместителри, хуьрерин администрацийрин кьилери, райондин идарайрин ва тешкилатрин руководителри

→

иштиракна. Иикъан кІвалахдин повесткада 4 месэла теклифнавай. Совещанидин кІвалах ачухуналди, райондин Кьили ана иштиракзавайбуруз МКУ "ОКС-дин ва ЖКХ-дин" начальникдин къуллугъдал Багьаудин Сулейманов тайинарнавайвилин гьакъиндай малумат гана, адахъ кІвалахда агалкьунар хьун алхишна. Ахпа совещанидин месэлаяр гьялунал элячІна. Муниципалитетдин экономикадин отделдин начальник Абульфет Балакшиева 2022-йисан пуд лагьай кварталдиз налукар кІватІунай ва планар ацІурунай суьбетна. Докладчикди хабар гана, чилин налукдай-296 агъзур манат, эменнидин налукдай-139 агъзур манат кІватІнава. Ада мадни хабар гана хьи, хуьрерин администрацийрин счетрай пулдин такьатар кьаз эгечІнава. Алай вахтунда 363 агъзур манат кьунва. И гьаларин ачухвал гун Мегьамед Шамилова истемишна. И терефда кІвалахзавай Салигь Гьажимурадова Абульфет Балакшиевахъ галаз санал налукар кІватІзавай тешкилатдиз фена и гьафтеда рахунар авуна ва кьунвай пулдин такьатар элкъуьрна вахгун истемишна.

Совещанидин муькуь месэла муниципалитетда авай санитарно-эпидемиологидин гьаларизе талукьди тир. И месэладай хабар гваз ЦРБ-дин кьилин врач Рустам Мусабеков экъечІна рахана. Ада къейдна, ЦРБ-да стІалжемдик ва ковиддик начагъбур авач. Регьят жуьреда азар кьиле физвай инсанар кими туш. Больницада сагъардай вири жуьредин медикаментар бес кьадарда авазва. Къенин йикъалди больницада 1686 дозадин вакцина ава. Рапар янавайбурун кьадар 7713 кас я, ревакцинироватнавайбурун кьадарди 81 процент тешкилзава. Рапар ягъун районда давам жезва. Больницада ПЦР-тестирование тухузва. Медкъуллугъдин вири къуллугъчийри гьар юкъуз термометрия ийизва ва медицинадин маскаяр алукІзава. РД-дин АТК-дин къарарар кьилиз акъудзавай гьаларин гьакъиндай халкьдин хатасузвилин рекьяй муниципалитетдин Кьилин заместитель Акиф Балакишиев рахана. Ада къейдна, тарихдиз хъфизвай йисан февралдиз чна РД-дин Оперштабдин ва, АТК-дин саналди тир заседание тухванай. Заседанидин кьулара къарарар кьилиз акъудунин план кьабулнавай ва протокол туькІуьрнай. Ам вири итиж ийизвай инсанриз ва а теклифар кьилиз акъудзавай отделриз рекье туна: образованидин управленидиз, ЕИЦ-диз, спортдин отделдиз, райондин культурадин управленидиз, хуьрерин администрацийрин кьилериз. Ноябрдин эвелралди хуьрера гражданрин сходар тухун чарасуз я. 3-сентябрдиз чи уьлкведа терроризмдмин аксина женг тухунин рекьяй рейсадвилин Югъ къейдзава. И йикъаз талукь мярекатар тухун патал чарар ракъурнава. Тухванвай кІвалахдин гьакъиндай Акиф Балакишиева гьахъ-гьисаб авуна. Мадни ада хабар гана хьи, терроризмдилин хаталувиликай хьунин рекьяй вердишвилерин чирвилер гудай "хъипи" дережадин ученияр тухун райондин сергьятра пландик ква.

Экономикадин отделдин кьилин пешекар Музамедин Межидова чилинни эменнидин рекьяй тухузвай кІвалахдикай суьгьбетна. Ада абур юзан тийизвай эменни ягъуникай ва Единый государственный реестрдиз данныяр гуникай хабардарна. Мадни хабар гана, Къалажухдилай гъейри, амай хуьрера и кІвалах яваш еришралди кьиле физва.

Райондин образованидин начальник Руслан Исмаилова 30-августдиз райадминистрацидин залда кьиле фидай августдин совещанидикай хабар гана. Мадни ада къейдна хьи, 3-сентябрдиз ЦІийи Каракуьредин СОШ-да "Диктант победы" тухуда. Виридаз ана иштиракуниз теклифна.

Совещанидин нетижайралди сентябрдин теклифар гана. Мегьамед Шамилова виридавай зегьметдин низам хуьн истемишна. Гьар са руководитель, адан работникрин зегьметдин низамдал гуьзчивал авунин карда жавабдар тирди лагьана.

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

РикІел хуьдай мармардин кьул ахъайна

29-августдиз Каракуьре хуьре Украинада кьиле физвай махсус дяведин операцида игитвилелди телеф хьайи Радик Нагметуллаеваз рикІел хуьдай мармардин кьул ахъаюнин мярекат кьиле фена. Адан карда райондин Кьил Мегьамед Шамилова, адан заместителри: Салигь Гьажимурадова, Акиф Балакишиева, хуьрерин администрацийрин кьилери, рагьметлудан мукьва-кьилийри ва саки вири хуьруьнвийри иштиракна. Каракуьре хуьруьн администрацидин кьил Гьасанбег Балабекова ясдин ва шадвилин мярекат ачухуналди лагьана: "Къе чна чи баркаллу ва викІегь хва, хуьруьнви Радик Нагметуллаеваз рикІел хуьдай мармардин кьул ахъайзава. И баркаллу ва хиве авай буржидик кьил кутур райондин Кьилиз сагърай лугьуз кІанзава, - лагьана хуьруьн администрациядин кьили. Муниципалитетдин Кьил Мегьамед Шамилова ахьтин викІегь ва жуьрэтлу хва тербияламишунай адан буба, Малик Гьамидуллагьовичаз сагърай лагьана ва Радикан ватанпересвилин гьиссериз акьалтзавай несилди маилвал ийидайди лагьана. Мярекатдик иштираквал ийиз рагьметлудан ими, лезги алим, цІийи технологийрин Международный академидин академик, техникадин илимрин доктор, профессор Букар Нагметуллаевни хтанвай.

→

Ада викlегь хва тербияламишунай бубадиз ва муниципалитетдин Кьилиз рагьметлудан къамат даимлух авунай сагърай лагьана. Риклел хуьдай кьул ахъаюнин мярекатда иштиракзавай районди виликан Кьил Абдурагьим Алискерова баркаллу хцин мукьвакьилийриз башсагълугъар гана, Каракуьредин СОШ-дин муалим Халилбег Эмирчубанова Радиказ бахшна кхьенвай шиир кlелна. Мярекатдин эхирдай Малик Нагметуллаева, адан вири иштиракчийриз сагърай лагьана.

ЧИ МУХБИР

Дагъустандал экстремистрин тlем атанач

Дагъустандин цlийи тарихда малум я хьи, 1999-йисан августдиз чи къунши Чечня республикада кардик ва дяведин гьерекатрик квай бандитрин кlватlалри Дагъустандал гьужумна. Абурун кьилин макьсад яракьлу гьужумдин куьмекдалди Дагъустан Республикадин Конституциядин бине инкар авун ва чина шариатдин къанунар эцигун тир. Абуруз гьужум авуналди, Дагъустандин агьалийрин са пай чпин идеяйрин терефдарар ийиз кlан хьанай. И мураддалди, 1999-йисан 5-сентябрдиз Чечнядай агъзурдалай виниз боевикри РД-дин Новолак райондал вегьена. Са суткадин къене абуру Гамиях, Шушия, Чапаево, Тухчар, Ахар хуьрер кьуна. Новолакское ва Дучи хуьрера МВД-дин къуллугъчияр абурухъ галаз ягъунрик экечlна. Милицонерриз куьмекдай федеральный яракьлу къуватрин подразделенияр рекье туна. Бандитрин кьунвай хуьрерай агьалияр катзавай. Боевикрин са десте Казбек райондани пайда хьана. Калинин хуьруьн патав РОВД-дин къуллугъчияр абурухъ галаз ягъунрик экечlна. Боевикри кьулухъди чlугуна. Милицонеррикай вад касдал хирер хьанвай. "Эки - тепедал"виридалайни къизгъин ягъунар кьиле фена. Гьайиф хьи, - къейдна генерал-полковник В. Казанцева, ягъунра чи аскеррикай 10 кас кьена, 50-дал хирер хьана. Душмандин терефдай 150 касдив агакьна кьейибур ава.

(Независимая газета", 1999-йис, сентябрь)

***

Россиядин Армияди сифтегьан агалкьунар къазанмишна: вичихъ важиблу метлеб авай Экитепе кьурдалай кьулухъ михьиз чукlурнавай Гамиях хуьр азад хъувуна. Телевышка алай тепе гила федеральный яракьлу къуватрин гуьзчивилик ква... Пуд лагьай сефердани Хасавюрт кьаз алахъай боевикар чпин мураддив агакьнач.

***

Боевикриз авачир жуьре яракьар авач: пулеметар, АГС-дин установкаяр, минометар, "мухаяр". Дяведин суьрсетни кьилелай алахъдай кьванди. Вижевай импортный рацияни: чи рахунар абуру регьятдиз кьадай.

("Общая газета", 1999-йис)

***

Россиядин ва дуьньядин общественность а чlавуз кьиле фейи вакъиайрин гъавурда дуьздаказ акьун патал дагъустанвийри чlехи алахъунар авуна. И вакъиайриз я "Кавказдин цlийи дяве", я "граждан дяве" лугьуз жедач. Россиядин армияди, хатасузвал хуьзвай органри ва ополченцийри къуватар сад авуна, чи гьукуматдин чилел атанвай, хъсандиз яракьламиш хьанвай дестеяр тергзава. Ида Россия чlукаиз пай хьунин къурхудикай хвена.

("Махачкъаладин хабарар" 1999-йис, сентябрь)

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

Хсуси месэлайрай агьалияр кьабулна

26-августдиз "Докъузпара район" МР-дин Кьил Мегьамед Шамилова хсуси месэлаяр авай агьалияр кьабулна. Ана адан заместитель Салигь Гьажимурадовани иштиракна. Агьалияр кьабулунин сергьятда 6 агьалидив чпихъ авай месэлайрай тамам жавабар агакьна. Авай арзайрин чlехи пай инсанри чеб кlвалахдал таъминаруниз талукьди я. Каракуьре хуьряй тир Байрамов Кавказа ва Магьмудов Аслана чеб мектебда кlвалахал тайинарун тlалабнавай. Райондин Кьили и месэладиз фикир гуда, сентябрдиз гьялда лагьана, хиве куьна. Цlийи Каракуьре хуьряй тир Жамиев Алидин 250 векьин туьвер кана, ада райондин Кьиливай хьайи зияндин куьмек хъувун тlалабна. Усугъчай хуьруьн агьали Агъадин Агьмедова вичин уьмуьрдин юлдашдин кlеви хъувунвай тарсарин сятар туькlуьр хъувун тlалабна. Миграгь хуьруьн агьали Руслан Гьасанова авачир, къайдадик квачир рекьерин ва цин патахъай арза ганвай. Мискискарин хуьряй тир Мукаил Аскерова вичин шиирин кlватlал "Дагъдин авазар" муниципалитетдин мектебар патал къачун тlалабзавай.

Мегьамед Шамилова райондин хуьрерин агьалийрихъ авай вири месэлаяр фикирдиз къачуна, абур галай-галайвал гьялда лагьана, абур вичин гуьзчивилик кутунва.

Агьалияр кьабулун районди Кьили вацра садра, эхирмижи жуьмья юкъуз йизва.

ЧИ МУХБИР

Имам Шамиль вичин гьукуматдин кьиле

(Шамиль дидедиз хьайидалай инихъ 225 йис тамам хьунихъ галаз алакъалу яз)

Имам Шамиль тахминан 1212 (1797-йисуз) Гимри хуьре дидедиз хьана. Акьулдиз ва зигьиндиз мягькем жегьилди, гьеле вичин 14 йис тамам хьайила, мусурманвилин илимрай, Дагъустандин алимривай еке ва дерин чирвилер къачуна. 1834-йисуз ам Дагъустандин пуд лагьай имамвилин дережадиз кьабул хьана. Адалай вилик хьайи кьве имам: Къази-Мегьамед ва Гьамзатбег мусибатдин гьалара кьенай. И пуд имамдинни Вини Ярагъдилай тир Мегьамед-эфендидивай, адан медресада тарсар ва илим кьуна. Ярагъви Мегьамеда вичин вахтара ширванви Хас-Мегьамедавай, куьрдемирдин шейх Исмаил-эфендидивай тарикъат илим чирнай. Чlехи муаллимдин сухтайри, Гимри хуьруьз хтана, шариатдин ва тарикъатдин тарсар гуз хьана. Абурун жергеяр къвердавай ацlузвай, абуру чкадин агьалийрин фикирар шариатдин къайдаяр хуьнал желбзавай. Дагълух хуьрера вахтуналди инсанрин кьисметар жуьреба-жуьре тахсиркарвилериз килигна, эладетдин къайдада кьиле тухузвайтlа, Шамила цlийи къайдаяр тестикьарна. Ада аскервилин буржи хиве авайбур тайинарна: командайрин дестеяр арадал гъана, абурун жергейра: десятникар, сотникар, тысячникар тешкилна; Гьахълу къазиятар арадал гъана. Судрин крар наибри ва кадийри кьиле тухудайвал авуна. Гзаф муракаб месэлаяр арадал атайла, абур гьялиз четин хьайила, Шамила кьилдин хуьрерин агьалияр кьилди вичи кьабулиз хьана (ислен ва хамис йикъара).

Яргъал йисара дагъвийрин арада тестикь хьанвай ханарин къайдаяр арадай акъудна. Гила инсанри гьакимрин вилик бармак хтlунна, гуьзетиз акъвазиз, дурум гузмачир. Масадан кlвализ, иесидин ихтияр, гуьгьуьллувал авачиз, гьахьиз тазвачир. Вичин вилаят Шамила 32 наибстводиз пайнавай. Къуллугъдал алайбурун дережайриз килигна, абурун кьилихъ жуьреба-жуьре рангарин парчайрин сирихар кутlунзавай. Женгера иштиракна, тафаватлу хьайи кьегьалар патал гимишдикай ва къизилдикай гьазурнавай пишкешдин знакар (лишанар) гузвай. Абурал, адет яз, кхьинарни алай. Месэла, "Кьегьалди судуррикай фикирдач", "КьецIилдаказ тур кьуна, виклегьвал алакьзавайдаз" ва масабур. Шамилахъ вичин девлетрин клатl (казначействони) авай. Аниз къвезвай гелир мусурманрин закатрикай ва маса къазанжийрикай ибарат тир. Кьушунрин кьадар 60 агъзур касдив агакьнавай. Дяведиз гьазурдай суьрсетрикай рахайтlа, барут гьазурдай минбарханаяр авай. Кьуркьушум ва ракь кьит тиртlани, абур Урусатдин шегьеррай гъизвай. Урус къуллугъдикай кьил хкудна катнавай 300 кас Шамилан ихтибарчивилин дестейрин жергейра авай. Са бязи къелеяр кьурла, магълуб хьайи урусри тур пушкаяр ва маса яракьар амукьзавай. Гьа икl имам Шамила урусрин аксина тамам 25 йисуз дяве къурмишна.

Гьикьван телефвилер хьайитlани, адан руьгьди рей тагуз хьана. Вафалу дустарин жергеяр кьери жезвай. Халкьдин яшайиш каша гьатнавай, дяве акъвазарунин паталай меслятчийрин жергеяр къалин тир. Гьа ихьтин гьалара, 1859-йисуз генерал-фельдмаршал, князь Барятинскийди Дагъустан элкъуьрна вичин Яракьлу къуватрин гьалкъада туна. Гуниб кьуна, имам Шамиль есирна. Ахпа ам гьуьрметлу инсанрин десте галаз Калуга шегьердиз куьчарна. Шамилан эхиримжи мурад Меккадиз зиярат хъувун тир. Паклу ва баркаллу Мединада ам куьтягь хьана ва Пайгъамбардин, салам ва хийир-дуьа хьурай адаз, асгьабар кучуднавай сурара фаракъат я. Чlехи имамдин уьмуьрдин ва кьисметдин рехъ 1871-йисан 4-февралдиз агал хьана. Пайгъамбардин асгьабар ва хизанар кучуднавай сурариз (Джаннат аль-Бакияни лугьузва. - Ш. Ш.) абур Медина шегьерда ава.

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

Лезги халкьдин кьегьал хва

(Советрин Союздин Игит Гьасрет Агъаевич Алиев дидедиз хьайидалай инихъ 100 йис тамам хьуниз талукь яз)

Гьасрет Агъаевич Алиев 1922-йисуз Ахцегь райондин Хинерин хуьре лежбердин хизанда дидедиз хьана. Ватандин Чlехи дяве башламишайла, тамам йисни алатнавачир, жуьрэтлу Гьасрета вичин яшар са йисан чlехи ийиз туна, фронтдиз ялна. Ам Яру кьушундин жергейриз гуьгьуьллувилелди гьахьна. Кеферпатан Кавказдин Моздок шегьердин кьваларив къати ягъунар кьиле физвай. Вичин женгинин сифте камар ада гьа инлай къачуна. Степной фронтдин 46-армиядин 496-разведротадин разведчик, жергедин аскер тир. Гьасрета вичин къагьриман, аскердиз хас виклегьвал Днепр вацlалай элячlна Сушино хуьр немсерин фашистрикай хуьдайла, къалурна. Днепр вацlалай элячlна фидайла, разведчик Аразан эрчlи гьилел агъур хер алай. Варз алай йиф тир. Адан ишигъдихъ галаз немсери мукьвал-мукьвал ягъунарни кьазвай, яни экуьвили зил кьазвай. Чи аскеррин хиве авай везифа Днепр вацlун эрчlи пата оборона мягькемарун тир. Абур луьтквedаваз вацlалай элячlзавай. Гьасретан гьиликай кlвахьай иви Днепр вацlун цик акахьна. Акl акахьна хьи, адан элкъвей кlватlар арадал атана. И шикил вилерик хкlур Гьасрета саки вичихъ галай дустариз ван жедайвал лагьана: "Днепр, гила чун стхаяр хьанва". Им ядни иви сад-

→

садак акахьунин лишан тир. 28 разведчикдикай сагъ яз амукьайди са Гьасрет хьанай. Гьасрета Днепрдин эрчIи пата плацдарм кьаз алахънавай аскеррин дяведин руьгь хкажна. Абур чпин мураддив агакьна. Гьа икI, Днепропетровский областдин Сушино хуьр душмандикай тамам-вилелди азаддай мумкинвал хьана. Ахпа къваларив гвай хуьрерни азад хъувунал нубат атана. Ватандин вилик игит лайихлувилерай, зурба жуьрэтлувиляй, вичи женгера къалурай баркаллу крарай Гьасрет Агъаевич Алиеваз 1943-йисуз чIехи ядигар - Советрин Союздин Игит лагьай тIвар гана. Идалай гъейри, ам Ленинан ордендин Яру гъед орден-дин ва са жерге медалрин иеси тир. Дяведилай гуьгъуьнин йисара Гьасрет Агъаевич Алиева Ахцегь ва Рутул районрин райкомдин сад лагьай

секретарвиле кIвалахна. Ам фурс гвачир, руьгьдин деринрай михьи коммунист тир. Касди халкь паталди гзаф хийирлу кIвалахар авуна: хуьреriз рекьер туькIуьрна, мукъвер эцигна, хуьруьн майишат виликди тухудай рекьер-хуьлер веревирдна, нетижаяр арадал гъана. Абурни берекатлубур хьана. Гьасрет хсуси темягь авачиз яшамиш хьана. Касдин уьмуьрдин эхиримжи йисар Махачкъала шегьерда акъатна. Игит вичин хцин хизанни галаз кьве кIваликай ибарат тир квартирада яшамиш жезвай. Гьасрет Агъаевича хаха чиновникрин вилик садрани кьил агъузнач, я вичин лайихлувилер фикирдиз гъиз тунач. Ам, лугьудайвал, Аллагьди гайидал рази хьана. 1981-йисуз, 28-февралдиз чи арадай акъатна. Игит Махачкъала шегьердин мусурман сурара кучукнава. Адан сурал мармардин бюст ала. Кьегьалдин тIвар лезги халкьдин риклера такабурлу ва мидаим яз ама. Рагьмет хьурай вичиз!..

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

Ватандин тарих

Кавказ патал кьиле фейи женгер

"Эдельвейс" тIвар алаз Гитлеран командованиди тешкилнавай операцидилай гуьгъуьниз фашистрин частари Кеферпатан Кавказдин сергьятар, Закавказьени кьун лазим тир. Гитлеран макьсадди-кай рахайтIа, адаз Чечнядин, Дагъустандин, Азербайжандин нафтIадин иеси жез кIанзавай. Гьа са вахтунда Гитлера фикирзавай, Кавказдин халкьарини вичин тереф хуьда, абур урус халкьдиз, Советрин Союздин халкьдиз акси яз экъечIда. Амма Гитлеран мурадар кьилиз акъатнач. Кавказдин халкьари дуствал, стхавал вине хвена, вири сад хьана, абуру душмандиз риклелай тефидай ягъунар кьуна. 1942-йисан июлдин эхирра Ватандин Чlехи дяведин тарихда лап зурба женгерикай сад тир Кавказ патал дяве кьиле фена. Ам 15 вацра давам хьана. Кавказ ва и гуьзел маканда яшамиш жезвай халкьар хаталувилик акатайла, уьлквединГосударственный Оборонадин комитетди тади гьалда кьетIи серенжемар кьабулнай. Азербайжанда, Грузияда, Арменияда, Дагъустанда дяведин гьалар малумарнай. Агъзурралди инсанар, иллаки кьузуьбур, дишегьлияр, жаванар душмандин кьушунрин вилик пад кьадай сенгерар туькIуьрунал

машгъул хьана. Гзафбур, гъиле яракь кьуна, яру Армидин частариз гьахьна. Ягъунар кьиле физвай сергьятри еке чка кьунвай. Дондилай экечIна Кавказдин кьилин цIиргъинал агакьдалди ва ЧIулав гьуьлелай Каспий гьуьлел агакьдалди. И зурба акьунра дагъустанвийрини иштиракна ва викIегьдиз, кьегьалвилелди душман кукIварун паталди вири къуватар эцигна. Гьа са вахтунда Кавказ хуьн патал урусри, гуржийри, эрменийри, азербайжанри, асетинри, кабардинри, черкесри, балкарри, адыгейри ва маса миллетрин векилрини женг чIугуна. Новороссийск, Туапсе, Кубань, Грозный, Начальник ва маса шегьерар патал къизгъин женгер кьиле фена. А агъунра 392-Грузинская стрельковая дивизияди, 41-Азербайжанрин, милли 12-соединениеди душмандиз еке ягъунар кьунвай. Кавказ хуьнин ва азад авунин дяведа 13-армияди, Азовский флотилияди. Кубандин отлуйрин корпусди, дивизияди ва маса частари иштиракна. Алай йисуз Кеферпатан Кавказда немсерин кьушунар кукIварайдалай инихъ 80 йис тамам хьун къейддайвал я. Кеферпатан Кавказдин чил викIегьвилелди хвейи вад виш агъзурдалай кьилихъ инсанриз "Кавказ оборона авунай" а чIавуз медаларни ганай.

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

Антитерроризм

Экстремизм - яшайишдин акси гьадиса

Экстремиствилин терефдин тахсиркарвилерик акатзава: экстремиствилин гьеркатдик ачухдиз кьил кутун, а рекьяй эвер гунриз рехъ гун, дакIанвал ва душманвал винел акъудзавай гьиссер хьун, инсанвилин лайихлувал агъузарун ва масабур. Ихьтин тахсиркарвилерин уголовный жавабдарвал 16 йис тамам хьайила алукьзава. Уголовный жавабдарвилин дережа тахсиркарвилин агъурвилелай аслу я - жерме 100 агъзур манатдилай, азадвиликай кIватIалра гьахьзава. И къатунал яшдин сергьятрин кар ала, гьикI лагьайтIа, 14 йисан яшдилай гатIумна инсандикай инсан хкатунин ерияр арадал къвезва. Экстремистрин дестедиз гьахьунин себеб-инсандиз вичин кьилдин хесетар винел акъудиз кIан хьун, вичин аслу туширвал гьисс авун, агрессивный низам арадал гъун ва маса кутуг тавур гьалар къайдадик кутун я. РикIел хуьн важиблу я, жегьил экстремиствилин дестедик гьихьтин месэлайри аялдик къалабулух кутазватIа чир ая. КIелзавай ктабрал, килигзавай передачайрал гуьзчивал твах. СМИ и рекьяй таблигъатдин къуватлу яракь яз амукьзава.

* * *

Экстремиствилин идеологидин таъсирдик акатнавай жегьилдин низам фад хъел къведайди, атIана гаф лугьудайди, жаргондин лексикондалди рахадайди жеда. Ада вичин пек-парталдин стиль дегишарда, компьтерда хвенвай гзаф кьадардин текстар галай файлар жеда, кIвале кьил акъат тийидай, адетдинди тушир атрибутикри-яржари чка кьада. Таблигъатдин аксина кар алайди тезис я, аялдиз чирна кIанда: инсандивай дуьнья хъсанарун паталди къени крар ийиз алакьда. Аялдиз лайихлу крар гъиляй атай, жемиатдин уьмуьрдик пай кутур инсанрин чешнеяр чирда. Жуьреба-жуьре миллетрин ва ра-сайрин инсанри саналди къазанми-шай агалкьунрикай суьгьбетда. Ихьтин рахунрин шартI гуж илитIзавайди хьана кIандач. Аял, адаз чIуру патахъай таъсирзавай ксарикай хвена, абурун араяр атIудайвал авуна кIанда.

магьрум авуналди (6 вацралай эгечIна та уьмуьрдин эхирдалди). Экстремиствилин гьерекатдин, чеб тухузвай жуьреяр: фашизм, терроризм, национализм ва расизм. Экстремизмдин "тевекуллагьдин десте" иллаки жегьилар яз, а экечI тавун паталди, адаз кьилел къведай чIуру судуррикай, хаталувиликай чирун, вилик пад кьаз вилик кумаз чирун регьят я. Аялрихъ галаз датIана авсиятда хьухь. Адан рахунрин алакъа нихъ галаз аватIа чира. Ада вахт гьикI тухузватIа,

ЧИ МУХБИР

Докъузпара райондин мектебрив компьютерная техника агакьна

РД-дин Минобрнаукади федеральный проект "Цифровая образовательная среда" ва нацпроект кьилиз акъудиз куьмек гузва. Федеральный проект уьмуьрда кечирмишунин мураддалди 2022-ийисуз муаллимар ва кIелзавай аялар патал цIийи компьютерная техника агакьарна. Проектдик чи райондин 4 школа акатна: Усугъчайдин СОШ, Мискискарин СОШ, Миграгърин СОШ ва Авадандин СОШ. Гьар са мектебдив 28 ноутбукар агакьна. "Цифровая образовательная среда" проектдин бинедаллаз журнал ва электрондин документооборот кардик кутаз жеда, муаллимри аялрихъ галаз обратный связь къачуда. Школьникри, кIелзавай материалрилай гъейри библиотекайрин онлайн-ресурсрикай хийир къачуда. ЦОС-дин куьмек галаз образованидин идарайривай финансово-хозяйственное планирование кьиле тухуз жеда. Проектдиз пулдин такьатар федеральный ва регионди бюджетдай къвезва.

ЧИ МУХБИР

Памятка для населения о мерах пожарной безопасности

С наступлением летнего сезона осложняется обстановка с пожарами. Печальная статистика свидетельствует о том, что причинами лесных и степных пожаров является брошенные не затушенные костры на местах проведения семейных походов и пикников не потушенные окурки сжигание сухой травы, а так же брошенная или разбитая стеклянная тара и посуда, которая в солнечную погоду может сфокусировать солнечные лучи в результате чего воспламенить сухую растительность.

Уважаемые граждане!!!
Просим Вас соблюдать и в тоже время очень важные простые правила пожарной безопасности.
Телефоны: "01", "101"- пожарная охрана "112"- единый номер вызова экстренных служб.
По Докузпаринскому району: 55-17-78
Моб. 8-989-870-89-93

Халкьдин яшайишдин гьалар кIевера ва дарда твазвай, абурун игьтияжриз дуьзгуьнвилелди килиг тийизвай, закондин истемишунриз яб тагана чпин кIвалахар ва къуллугъ идара ийизвай гьакимар гьукуматдин аппаратда гьеле кьери туш. Эгер са гьихьтин ятIани идарада куьн кимивилерал расалмиш жез, абуру пулар тIалабиз хьайитIа, чаз газетдин работникриз хабар це. Чун куь тереф хуьн патал гьар са дуьшуьшда къаришмиш жеда ва чIуру кIвалахриз рехъ тагунин карда гьахъвилин даяхар яз акъвазда. И мураддалди чна, вири уьлкведа хьиз, "горячая линия" кардик кутунва. TIалабзава чаз чарар кхьин (къуларни чIугуна).

Скорая помощь ЦРБ Докузпаринского района
тел.: 8 928 059 84 90, 8 989 868 03 00

Уважаемые жители Докузпаринского района!

Напоминаем вам о том, что "Горячая линия" Министерства здравоохранения РД по вопросам коронавирусной инфекции работает круглосуточно.

При возникновении любых вопросов, связанных с состоянием здоровья вас и ваших близких по вопросам Covid-19, вы можете позвонить по номерам единой горячей линии **"122"**, **8-800-555-49-43** или по номеру **8 (8722) 67-15-99**.

«ГОЛОС ЭРЕНЛАРА»

2001-йисан ноябрдилай акъатзава

Тешкилайди:
Докъузпара райондин администрация, Дагъустан Республика

Учредитель:
Администрация Докузпаринского района, Республика Дагестан

Кьилин редактор:
Ш.О.ШАГЬБАЛАЕВ

Хсуси корреспондентар:
Ц.Н. ШАГЬЭМИРОВА
А.Н. ЛУКЬМАНОВА

Корректор:
Ш.О.ШАГЬБАЛАЕВ

Верстка ийизвайди:
Х.А.ТАРИВЕРДИЕВА

Газетдин индексар:
Зур йисан къимет - 316 м.
Йисан къимет - 632 м.

Чапдиз вахкай вахт: 13:00
Чапзавай вахт - 14:30

Тираж 320

Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахьун мумкин я. Макъалайрин делилрин дуьзвилин патахъай жаваб авторри чпи гуда. Макъалайриз рецензия гузвач ва абур элкъвена вахкузвач. Мадни, чпин макъалайра дегишвилер тунал, кьилер дегишарунал рази тушир мухбирривай чна абур редакциядиз ракъур тавун тIалабзава.

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых комуникаций по Республике Дагестан

Регистрационный номер ПИ №ТУ5 - 00256 от 14 июня 2013 г.

Редакциядин, издательстводин ва типографиядин адрес:

368750, Докъузпара район, Усугъчай хуьр, тел.+7 (8722) 55-14-61 e-mail: golos-erenlara@mail.ru Чи сайт: www.erenlar.ru